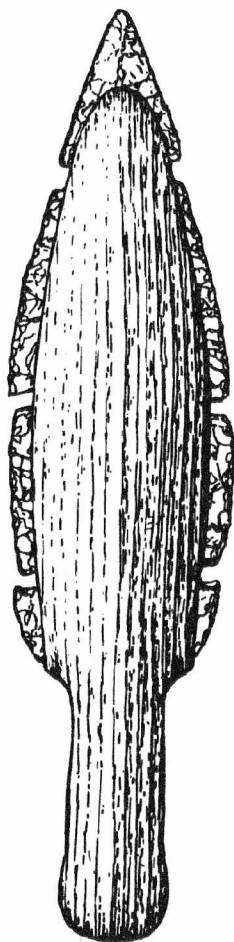

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
1993-1994

ISSN 1211-7250

BRNO 1997

381 ch. n. 1992
382

250,-

S 9395458

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1993-1994

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: ps@isibrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Patrik Červák, Mgr. Balázs Komoróczy,
Ing. Petr Škrdla

Na titulním listě: Rekonstrukce skládané dýky z Maref

Tisk: Tiskárna Gloria, Rosice u Brna

Náklad: 400 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou

© 1997 by the Authors

All rights reserved

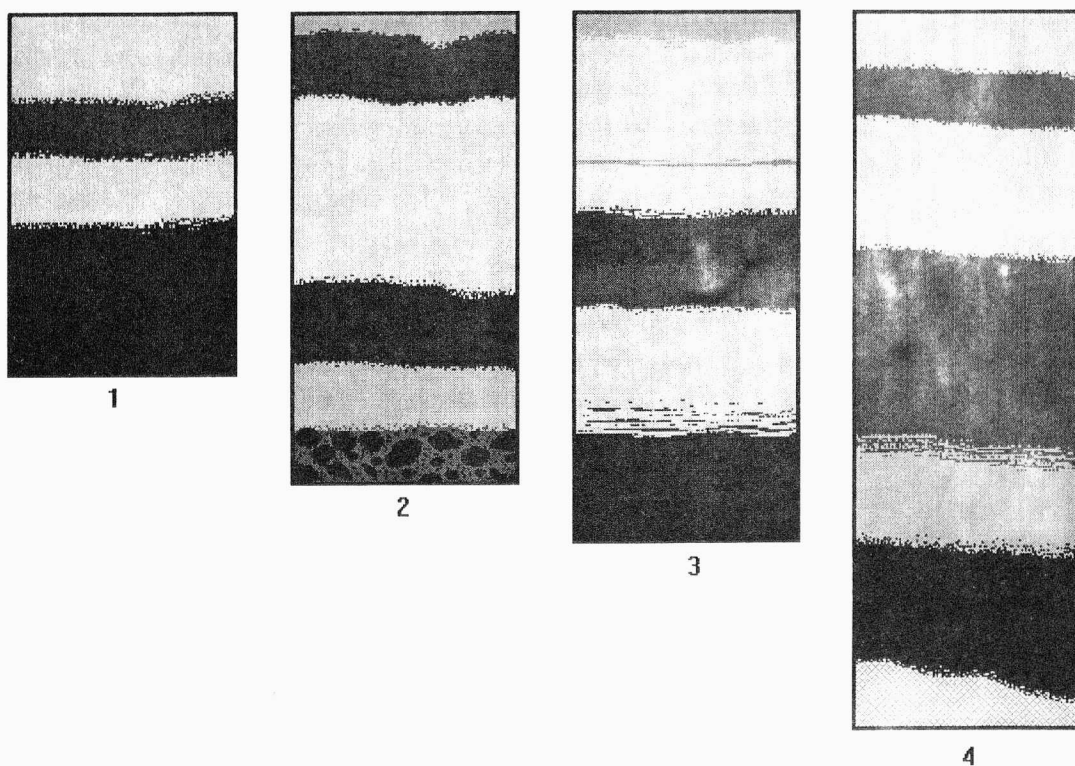
AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

BRNO-VINOHRADY (okr. Brno-město)

Sídlíště Vinohrady. Paleolit. Ojedinělé nálezy. Systematický průzkum a záchranný výzkum.

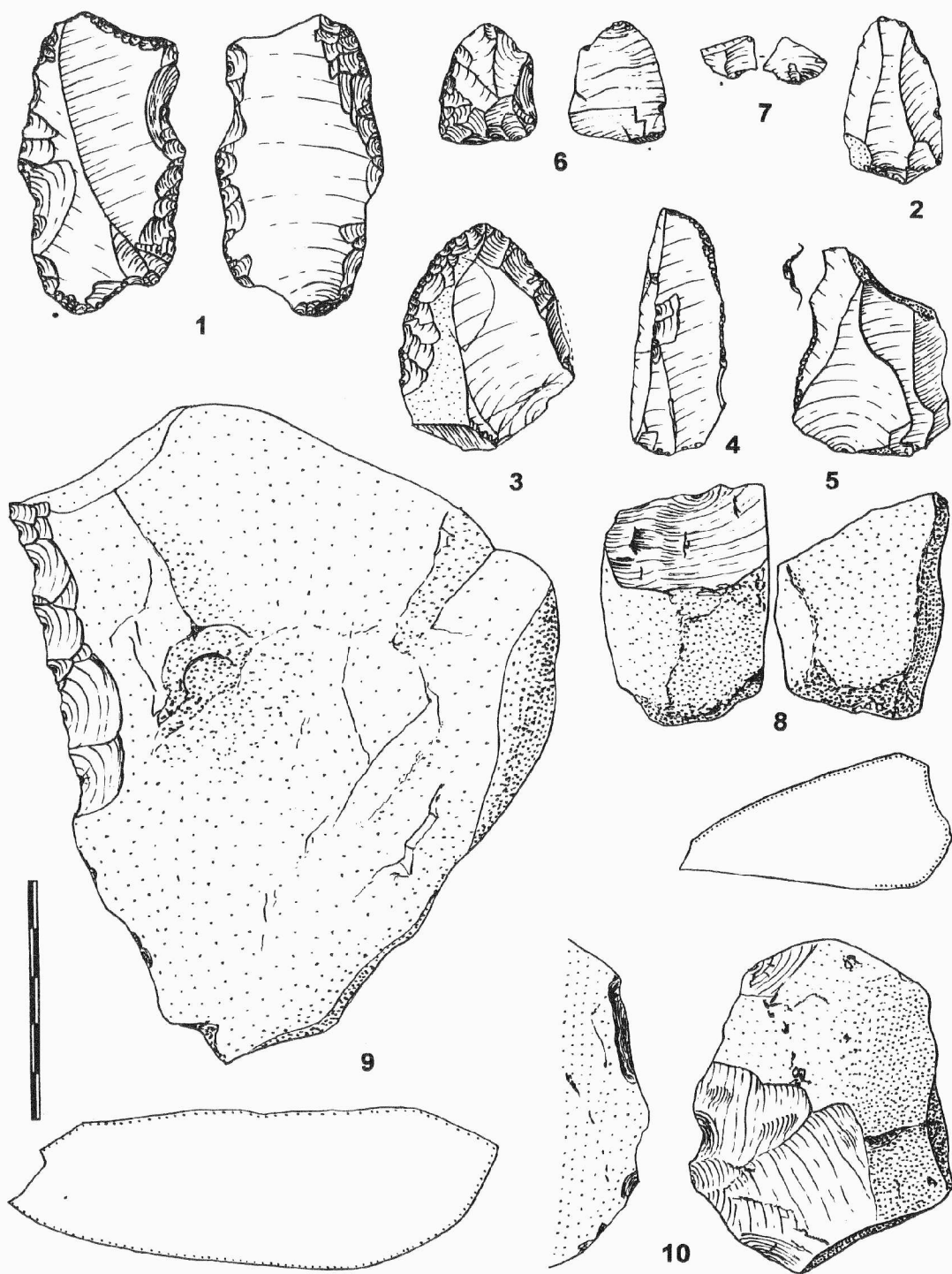
Název Vinohrady označuje návrší (290-300 m n.m.) na v. okraji brněnské kotliny. Dnes na většině plochy stojí stejnojmenné sídlíště Vinohrady. Během stavebních prací byla a dodnes je tato trať pod dohledem archeologů z Archeologického ústavu AV ČR Brno. Jelikož stavební aktivity v tomto prostoru dosud neutechly, dochází dosud často k narušení sprašových souvrství. Při sledování těchto odkryvů bylo získáno několik artefaktů štípané industrie.

Počátkem 80. let, při zahájení stavebních prací, bylo na povrchu terciární šterkové terasy v prostoru dnešní ulice Prušánecká nalezeno pět artefaktů. Nejvýraznější z nich je masivní moustérský hrot (obr. 2:3) vyrobený ze severského pazourku. Výrazně obroušené hrany má levalloidní ústěp (obr. 2:2) s místní retuší. Další dva artefakty mají nevýraznou patinaci a jejich paleolitické stáří je tedy sporné. Jedná se o bifaciálně retušovanou čepel se značně otřelými hranami (obr. 2:1) a levalloidní ústěp (obr. 2:5). Výčet nálezů uzavírá hrubá čepel s patrnou přípravou úderové plochy vyrobená ze stránskoskalského rohovce.

Obr. 1. Brno-Vinohrady, stratigrafie. Popis vrstev v textu.

V létě roku 1992 při odkryvu základů školy v prostoru mezi ulicemi Valtickou a Velkopavlovickou byl začištěn profil (obr. 1:1) tvořený dvěma půdami: ve svrchní partii probíhal horizont rezavě hnědé půdy; bazi profilu tvořila mocná poloha tmavě hnědé půdy s uhlíky. Při začišťování a následném sondování v okolí nebyl získán žádný artefakt.

Obr. 2. Brno-Vinohrady, typologie

Na s. okraji Pálavského náměstí (obr. 1:2), v nadloží tmavě hnědé půdy (tentokrát bez poloh s uhlíky) oddělena 1 m mocnou polohou spraše probíhala další, rezavě hnědá půda již narušená stavební činností. Bazi profilu tvořila terasa. V její svrchní partii probíhala poloha

větších valounů (v průměru 10-15 cm) s vysokým obsahem rohovců - převládaly typy KL a typy označované jako rohovce z vysokých teras, rohovce typu SS nebyly ve sledovaném vzorku pozorovány. Ani tento odkryv neposkytl artefakty štípané industrie.

V základech pro nákupní centrum na Pálavském náměstí byla situace obdobná jako v předchozích dvou případech.

V letech 1992 - 1994 probíhaly stavební práce v prostoru křižovatek Prušánecká - Žarošická a Bzenecká - Žarošická. V tomto odkryvu byla pozorována následující stratigrafie (obr. 1:3): na povrchu narušená spraš byla členěna písčitou vrstvičkou; následoval půdní komplex tvořený polohou tmavě hnědé na bazi se světlejší hnědou půdou; oddělena sprašovou mezivrstvou tvořila spodní partii profilu hnědočervená písčité půda. Artefakty nalezeny nebyly.

Počátkem roku 1993 byl zahájen rozsáhlý odkryv v prostoru nad bývalou cihelnou Růženin dvůr. Stavebními pracemi byl narušen profil tvořený třemi půdami (obr. 1:4): ve svrchní části probíhala nevýrazná poloha světle hnědé půdy; oddělen spraší následoval hlavní nálezový horizont hnědočervené půdy; pod další spraší tvořila bazi profilu poloha černozemě, která nasedala na podloží tvořené horninami brněnského masivu. Po odstranění ornice byla na odkryté ploše nalezena čepel (obr. 2:4) vyrobená z rohovce typu Stránská skála. Ve střední části profilu byla obnažena až 1.5 m mocná vrstva hnědočervené půdy s polohami drobného šterku která obsahovala valouny z vyšších teras. Vizually je srovnatelná s holštýnským interglaciálem v cihelně (Smolíková - Kovanda 1983). Z tohoto horizontu pochází pravděpodobné křemenné choppery (obr. 2:8,10), křemencový chopper (obr. 2:9) a řada sporných kusů. Retušovaný artefakt drobných rozměrů (obr. 2:6) a mikroodštěpek (obr. 2:7) a úštěp byly vyjmuty z narušené polohy. Na jejich povrchu jsou stopy povlaku CaCO_3 s mírným červenavým nádechem. Je proto pravděpodobné, že pocházejí z popisovaného půdního horizontu.

Závěrem je možno konstatovat, že na Vinohradech byly získány další stopy pobytu člověka v různých obdobích paleolitu (většina povrchových nálezů - mladý paleolit, v půdě - starý paleolit). Pro studium nejstaršího osídlení Moravy jsou důležité zejména nálezy stratifikovaných kusů a proto i v budoucnu bude nutno věnovat náležitou pozornost odkryvům sprašových souvrství v Brně a okolí.

Petr Škrdla, AÚ AV ČR Brno

Literatura:

Smolíková, L. - Kovanda, J. 1983: Das Bedeutung der pleistozänen Sedimente des Fundortes Růženin dvůr (Brno-Židenice II) für die Stratigraphie des Brno-Beckens. *Anthropozoikum* 15, 9-34.

Summary:

In early 80's, during the building activities on Vinohrady hill, there was collected several probably EUP stone artifacts (Fig. 2:1-5) on the top of the Miocene gravel terrace. There was also documented four sections with Middle Pleistocene soils, one of them yielded possible Lower Paleolithic stone artifacts (Fig. 2:6-10).